

Sivistys- ja kulttuurilautakunnan lausunto pääkirjaston hankeselvityksestä

Dno OUKA/2797/02.08.01/2019

Tiivistelmä

Oulun kaupungin pääkirjasto on Oulun suosituin vapaa-ajan käyntikohde ja kaupungin kulttuuritarjonnan kannalta keskeisimpiä rakennuksia. Vuosittain kirjastossa käy noin 700 000 asiakasta ja siellä järjestetään noin 600 tapahtumaa ja opastusta. Vuonna 1981 valmistunut rakennus on kestänyt hämmästyttävän hyvin aikaa korkeasta käyttöasteesta ja rakentamisaikakaudesta huolimatta. Rakennus on kuitenkin liki 40 vuoden ikäinen ja taloteknisen perusparannuksen tarpeessa.

Pääkirjaston kuntoa on tutkittu laajasti vuosien 2018 –2020 aikana. Suoritetuissa tutkimuksissa on todettu akuutteja taloteknisten järjestelmien ja rakenteiden uusimis- ja korjaustarpeita. Oulun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 2018 kirjastopalvelujen palveluverkkosuunnitelman, jonka mukaisesti pääkirjasto muutetaan keskustakirjastoksi (KV 18.6.2018 § 61).

Peruskorjauksessa toteutettavien toimintojen uudelleenjärjestelyllä ja kehittämisellä pystytään vastaamaan myös vuonna 2016 voimaan tulleen uuden kirjastolain vaatimukseen. Peruskorjauksen jälkeen kirjaston tavoitteena on palvella vuosittain miljoonaa kävijää ja tarjota kaupunkilaisille entistäkin laadukkaampia ja monipuolisempia kirjastopalveluja.

Hankeselvitysryhmä esittää, että Oulun pääkirjaston perusparannus toteutetaan kaupungin omana erillisinvestointina vuosina 2023 –2025. Rakennussuunnittelulle tehdään määrärahavaraus vuodelle 2022.

Päätösesitys

Sivistys- ja kulttuurilautakunta antaa pääkirjaston hankeselvitykseen esittelytekstin mukaisen lausunnon. Vuoden 2022 pääkirjaston muuttoon ja väistöön liittyvät kustannukset otetaan huomioon TA 2022 valmistelussa (kirjastopalvelut). Vuoden 2022 kustannusvaikutus on yhteensä 210.000 € liittyen henkilöstökuluihin, muuttokuluihin (sopimustoimittaja ja tarvikkeet) ja pääkirjaston väistötilavuokraan. Tilapalveluilta pyydetään kustannusvertailu mahdollisesta indeksivaikutuksesta lokakuun loppuun mennessä.

Päätös

Merkittiin, että Aleksanteri Kekonen oli poissa asian käsittelyn aikana klo 16.30-16.33. Saija Hyvönen poistui asian käsittelyn aikana klo 16.36. Miia Kemppi oli poissa asian käsittelyn aikana klo 17.00-17.02.

Päätösesitys hyväksyttiin.

Esittelyteksti

Kaupunginjohtaja Päivi Laajala asetti 10.9.2019 § 82 työryhmän laatimaan ratkaisun Luupin tilakokonaisuudesta, jossa tuli tarkastella myös pääkirjaston tilojen soveltuvuus museo- ja tiedekeskuksen toimintaan. Työryhmä päätti toteuttaa pääkirjastosta erillisen hankeselvityksen todettuaan Luupin kolmen kohteen (Pohjois-Pohjanmaan museo, taidemuseo sekä tiedekeskus Tietomaa) ja pääkirjaston hankeselvityksien yhteensovittamisen haasteelliseksi.

Oulun kaupungin pääkirjasto on Oulun suosituin vapaa-ajan käyntikohde ja kaupungin kulttuuritarjonnan kannalta keskeisimpiä rakennuksia. Vuosittain kirjastossa käy noin 700 000 asiakasta ja siellä järjestetään noin 600 tapahtumaa ja opastusta. Vuonna 1981 valmistunut rakennus on kestänyt hämmästyttävän hyvin aikaa korkeasta käyttöasteesta ja rakentamisaikakaudesta huolimatta. Rakennukseen on tehty hyvin vähän muutoksia ja siten se edustaa edelleen aikansa huippuarkkitehtuuria niukan modernin betoniarkkitehtuurin taidonnäytteenä. Rakennus on kuitenkin liki 40 vuoden ikäinen ja taloteknisen perusparannuksen tarpeessa. Samalla sen toiminnallinen tarkastelu on paikallaan, jotta sen tuleva käyttö ja käyttöaste säilyy korkeana myös tulevana vuosikymmeninä. Kokonaisvaltaista tilojen ja talotekniikan peruskorjausta ei kirjastoon ole tehty, mutta kiinteistöön on toteutettu vuosien varrella useampia korjauksia ja tilamuutoksia. Pääkirjaston kuntoa on tutkittu laajasti vuosien 2018 –2020 aikana. Suoritetuissa tutkimuksissa on todettu akuutteja taloteknisten järjestelmien ja rakenteiden uusimis- ja korjaustarpeita. Tarpeet ovat tulleet selkeästi esille myös kiinteistöhuollon näkemyksissä ja käyttäjiltä saaduissa ilmoituksissa ja palautteissa.

Mikäli talotekniikkajärjestelmien uusimista ei tehdä, se johtaa jo havaittujen ongelmien jatkumiseen. Pahimmillaan se voi johtaa pikaisiin yksittäisiin korjaustarpeisiin useilla talotekniikan osa-alueilla, tilojen käyttömahdollisuuksien rajautumiseen ja ennakoimattomiin kustannuksiin niin korjauskustannusten kuin väistötilojenkin suhteen. Yksittäisten järjestelmien uusiminen vaiheittain ei ole järkevää, sillä uusimiset vaativat laajoja rakenteellisia avauksia. Tästä syystä kokonaisvaltaisesti suunniteltu talotekniikan, tilamuutosten, rakenteiden ja pintojen peruskorjaus on tarpeellinen ja kiireellinen. Oulun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 2018 Kirjastopalvelujen palveluverkkosuunnitelman, jonka mukaisesti pääkirjasto muutetaan keskustakirjastoksi (KV 18.6.2018 § 61). Peruskorjauksessa toteutettavien toimintojen uudelleenjärjestelyllä ja kehittämisellä pystytään vastaamaan myös vuonna 2016 voimaan tulleen uuden kirjastolain vaatimuksiin.

Peruskorjauksen jälkeen kirjaston tavoitteena on palvella vuosittain miljoonaa kävijää ja tarjota kaupunkilaisille entistäkin laadukkaampia ja monipuolisempia kirjastopalveluja. Asiakastiloja tullaan laajentamaan nykyisestä kirjaston sisäisiä toimintoja tehostamalla ja esimerkiksi tähän saakka yleisöltä suljettu neljäs kerros tullaan avaamaan asiakkaiden käyttöön.

Hankeselvitysryhmän esitys

Hankeselvitysryhmä esittää, että Oulun pääkirjaston perusparannus toteutetaan kaupungin omana erillisinvestointina vuosina 2023 – 2025. Rakennussuunnittelulle tehdään määrärahavaraus vuodelle 2022. Hankkeen kokonaistavoitehinta-arvio on 20 081 740 euroa (ALV 0%, hintatasossa 91,5/3.2021; Haahtela-ind.: 92,0/1.2021). Rakennusinvestoinnin osuus on 17 105 000 euroa, irtaimistokustannuksien osuus 1 871 340 euroa, kertaluontoisten kustannukset 40 000 euroa sekä muutto- ja väistötilakustannukset 1 065 000 euroa. Pääkirjaston vuosittaiset käyttötalousmenot kasvavat +621 201 €/v (ALV 0%) johtuen tila- ja henkilöstökustannusten kasvusta. Peruskorjauksen diskontatut nettomenot ovat 27 823 274 euroa kahdenkymmenen vuoden aikana. Laiturirakenteiden kustannus ei sisälly kustannusarvioon.

Kaupunginvaltuusto teki päätöksen Lasten kulttuurikeskuksen perustamisesta 27.1.2020 § 1 (Kulttuuristrategia 2030). Lasten kulttuurikeskus tullaan sijoittamaan pääkirjaston yleisölle avattavaan neljänteen kerrokseen. Lasten kulttuurikeskuksen investointikustannukset ovat 462 000 € ja henkilöstökustannukset 115 000 €, jotka on laskettu edellä mainittuun kustannusarvioon.

Laiturirakenteiden suunnitteluun tulee varata yhdyskuntapalveluiden budjettiin määrärahat vuodelle 2022 ja toteutukseen 2023-2025. Laiturirakenteiden suunnittelu tulee toteuttaa yhteistyössä pääkirjaston suunnittelun kanssa.

Sivistys- ja kulttuuripalveluiden lausunto:

Pääkirjaston peruskorjauksen toteuttaminen hankeselvitystyöryhmän esityksen mukaisesti on keskeistä Oulun kaupungin asukkaiden ja kaupungissa kävijöiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja on valmistuessaan Oulun käytetyin kulttuurikeskus. Hankkeen myötä Ouluun muodostuu Keskustakirjasto, missä toimintakonsepti luo elävän kohtaamispaikan lähellä kaupungin keskustaa ja torialuetta. Keskustakirjasto on yksi Oulun kaupunginkirjaston toimipisteistä (yhteensä 24 kirjastoyksikköä ja 2

kirjastoautoa) ja osa OUTI-kirjastoja. Oulun kaupunginkirjasto on yksi yleisten kirjastojen alueellista kehittämistoimintaa hoitava kirjasto.

Oulun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt vuonna 2018 Kirjastopalvelujen palveluverkkosuunnitelman, jonka mukaisesti pääkirjasto muutetaan keskustakirjastoksi (KV 18.6.2018 § 61). Kaupunginvaltuusto teki päätöksen Lasten kulttuurikeskuksen perustamisesta Oulun kaupungin kulttuuristrategiapäätöksen yhteydessä (KV 27.1.2020 § 1).

Kirjastopalvelut on yksi suosituimmista kunnallisen vapaa-ajan palveluista. Pääkirjaston kävijämäärät ja tapahtumat kattavat noin puolet koko Oulun kaupunginkirjaston toiminnasta. Keskustakirjasto palvelee kaikkia oululaisia ja muita kävijöitä laajoilla aukioloilla ja helposti saavutettavilla palveluilla, joilla mahdollistetaan asiakkaiden pääsy kulttuuriin ja tietoon sekä tuetaan ja edistetään kansalaistaitoja. Keskustakirjasto puolustaa sananvapautta ja sivistystä. Keskustakirjasto on oululaisen kulttuuripalvelun lippulaiva, joka tuo kaikille mahdollisuuden tutustua tulevaisuuden tekniikkaan, työskennellä ja kouluttautua sekä olla osana avointa, ei-kaupallista julkista kaupunkitilaa. Tulevaisuuden kuntalaisia kiinnostavat elämykset, sivistys ja kulttuuri, yhteisöllisyys ja kohtaaminen. Hiljaisten tilojen tarve kasvaa ja samalla digitaalisuus lisää kohtauksia, ei vähennä sitä. Kirjasto tulee, jo kirjastolain määrittämässä puitteissa, toimimaan mahdollistajana ja ajatusten herättäjänä kuntalaisten tutustuessa tulevaisuuden innovaatioihin.

Kirjastot ovat olennainen osa suomalaista osaamista, kieltä, kirjallisuutta, yhdenvertaisuutta ja lukutaitoa. Yhteistyötä lisätään kaupungin muiden toimijoiden, kuten esim. museo- ja tiedekeskus Luupin, Oulun Sinfonian, Oulun teatterin ja kulttuuritalo Valveen kanssa. Yhteistyössä voimme luoda kuntalaisten sisätorin, jossa on luonteva yhteys jokaiseen kulttuuriyksikköön. Keskustakirjaston toimintamallissa kunnan ja kolmannen sektorin toimijat toimivat tiiviissä yhteistyössä hyödyntäen synergiaetua kustannustehokkaasti ja luoden kuntalaisille erilaisia muuntuvia toimintamahdollisuuksia.

1960-luvulla suunniteltu ja 1982 vuonna avattu pääkirjastorakennus päivitetään vastaamaan nykypäivän kirjastolakia ja toimintaa. Kirjasto vastaa ympäristössä esiintyviin ilmiöihin kehittämällä toimintaansa ja henkilökunnan osaamista. Kirjasto on tärkeä yhteistyökumppani eri toimijoiden kanssa. Palvelut digitalisoituvat, kirjastotyö verkostoituu, pedagogista osaamista tarvitaan ja kirjastoammatillinen sisältö muuttuu. Kirjasto tarjoaa ja toteuttaa jatkossakin kaikille asiakkaille

yhdenvertaisia, laadukkaita ja ajassa olevia palveluja ja aineistoja. Kirjastotoiminnan järjestämisvastuu on kirjastolain mukaan kunnilla, mutta kirjastotoiminnan ammattimaisuus, vaikuttavuus ja saavutettavuus ovat ennen kaikkea kirjastojen asiantuntemuksen, laajan verkon tarjoaman ajantasaisen ja uudistuvan aineiston, kirjastojen ja muiden toimijoiden keskinäisen verkostoitumisen sekä toimivien ja nykyaikaisten kirjastotilojen tulosta.

Oulun kulttuuristrategian keskeisiä toimenpiteitä ovat yhteisöllisyyden rakentaminen ja erityisesti eri asiakasryhmien tarpeet huomioivien palveluiden kehittäminen. Väestöltään nuoren Oulun tulee kiinnittää huomiota erityisesti lasten ja nuorten kulttuuripalveluiden ja -kasvatuksen saavutettavuuden lisäämiseen. Oululaiset lastenkulttuurialan ammattilaiset ja toimijat ovat ilmaisseet verkostotapaamisissa, että kaupungissa on liian vähän paikkoja, missä voi järjestää lapsiyleisölle kulttuuripalveluita, kuten näyttelyitä, tapahtumia, konsertteja tai taidekasvatusta. Lastenkulttuurikeskus, osana Keskuskirjastoa, tulee suunnitella toiminnoiltaan näitä tarpeita kuullen.

Oulu tunnetaan lukemisen, sanataiteen ja lastenkirjallisuuden edelläkävijäkaupunkina. Oulu ansaitseekin oman ympärivuotisen tilan elämykselliselle monitaiteiselle kirjallisuuskasvatukselle ja lukemisen edistämiseksi, sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyölle kulttuuripalvelujen kanssa. Lastenkulttuurin perustoiminnalla on vankka valtion tuki. Oulu2026 -hanke nostaa esiin Go with the STREAM (Science, Technology, Reading, Engineering, Art and Math) lastenkulttuurin kokonaisuudessa tarpeen maailman osallistavimman ja lapsilähtöisimmän kulttuurikeskuksen perustamiseksi. Keskustakirjasto ja Lasten kulttuurikeskus toteuttaa Unicefin lapsiystävällisen kunnan tavoitteita ja sen suunnitteluvaiheessa tehdään lapsivaikutusten arviointi.

Keskustakirjasto toimintoineen edistää kaikkien oululaisten hyvinvointia, mutta erityisesti se edistää lasten ja nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja tukee kasvua. Tuoreimman PISA-tutkimuksen mukaan nykyisin myös Suomessa lasten tausta ennustaa vahvasti heidän koulumenestystään. Se on erittäin huolestuttavaa tasa-arvon ja yhteiskunnan vakauden kannalta. Erityisen suuret erot ovat juuri luku- ja kirjoitustaidossa. Sosioekonomisen taustan vaikutusta voidaan ehkäistä puuttamalla oppimisen eroihin panostamalla laadukkaaseen kirjallisuuden ja kirjoittamisen opettamiseen aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle saakka. Keskustakirjasto turvaa lukutaitoa ja sivistystä. Ajantasainen ja monimuotoinen kokoelma on työn perusta. Keskustakirjasto toimii aktiivisesti tapahtumissa, verkossa ja

yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Yhdessä Keskustakirjaston toimijat ovat lukemisen innostamisen osaavat kumppanit.

Päätöshistoria	KV 18.6.2018 § 61, KV 27.1.2020 § 1
Liitteet	-
Oheismateriaali	Pääkirjaston hankeselvityksen loppuraportti
Esittelijä	Sivistys- ja kulttuurijohtaja Mika Penttilä
Valmistelijat	Sivistys- ja kulttuuripalvelut/ vs. kulttuurijohtaja Jouni Pääkkölä p. 050 361 8109, suunnittelija Satu Kiipeli p. 044 703 8033, konserniconroller Jonne Karinkanta p. 050 575 5041 ja kulttuuripalvelupäällikkö Arja Huotari p.044 703 7510
Täytäntöönpanotiedot	Otteet: Konsernihallinto/ erityisasiantuntija Kari Räisäselle ja valmistelijoille. Ei muutoksenhakuoikeutta.